

Handleiding Praatplaat voor teams

Positief werkklimaat

De missie van FLOW is dat alle corporatiemedewerkers goed, gezond en gemotiveerd aan het werk zijn. Nu én straks. Om hieraan bij te dragen ontwikkelt en biedt FLOW allerhande tips en tools voor medewerkers, leidinggevend en organisaties. Zoals de praatplaat voor teams.

Of je goed, gezond en gemotiveerd je werk kunt doen, wordt niet alleen bepaald door de eigen competenties en vaardigheden, maar ook door het werkklimaat waarbinnen gewerkt wordt. Het werkklimaat betreft de individuele, persoonlijke beleving van medewerkers van zaken als leiderschap, sociale steun, wijze van samenwerking en dergelijke in de directe werkomgeving. De kans op een positieve beleving van het werkklimaat is uiteraard groter als de verschillende aspecten in orde zijn.

Een positief werkklimaat is opbouwend, ondersteunend en behulpzaam om met plezier, productief en effectief te kunnen werken, leren en ontwikkelen.

De praatplaat voor teams is bedoeld om met het team in gesprek te gaan over het werkklimaat, hoe iedereen dat ervaart en wat er nodig is om het (nog) beter te maken. De teamleden gaan op een gestructureerde manier met elkaar in gesprek over hoe zij het team, de samenwerking en de werksfeer ervaren. Een open dialoog hierover is informatief en draagt bij aan het vertrouwen binnen het team. Immers, vertrouwen groeit wanneer persoonlijke dingen worden gedeeld.

Als metafoor is een woonwijk gekozen.

- De bewoners zijn de teamleden, hoe goed kennen ze elkaar eigenlijk?
- De omgeving gaat over het ideale werkklimaat, zo zouden de teamleden het graag zien.
- Onze woonwijk is een weergave van hoe het team op dit moment ervaren wordt. De uitnodiging is te associëren met beelden: zijn we een wijk (team) in aanbouw? Een gezellige wijk met een soort familiecultuur? Een wijk waarin ieder voor zich leeft? Een wijk waar regelmatig gedoe is? Een wijk waarin we positief samenwerken? Enzovoorts.
- De bouwinspectie is het onderzoek naar kwaliteiten en aandachtspunten: waar is het team goed in en waarin kan het groeien? Het model van Lencioni vormt hiervoor de basis.
- Lastige keuzes gaan over dilemma's aan de hand waarvan de dagelijkse praktijk in het team besproken wordt.
- Het wijkplan tot slot is een metafoor voor het groeiplan. Het omvat de reflectie op alles wat besproken is en de afspraken over acties hoe het team een volgende stap in zijn groei als team wil maken.

De praatplaat is een werkvorm die je zelfstandig kunt gebruiken of bijvoorbeeld als onderdeel van een teamdag. De praatplaat fungeert als gespreksleider en begeleidt het team via een aantal stappen in het gesprek. Van belang is dit zorgvuldig te doen en hier de tijd voor te nemen. Ter indicatie: bij 6 deelnemers is de totale gespreksduur ongeveer 2,5 uur. Notities kan het team bijhouden in de wijkkrant. Een team kan er zelfstandig mee aan de slag of onder begeleiding van een procesbegeleider, zoals de leidinggevende of teamcoach, HR-adviseur of een collega uit een ander team.

Deze handleiding geeft de handvatten voor een goed verloop van het gesprek.

Voorbereiding

- Print de praatplaat op A3 of liever nog op A1 (flipover-formaat).
- Print de foto's op stevig (foto)papier.
- Print de blanco wijkkrant op A3.
- Print de dialoogkaarten.
- Neem de handleiding door en bepaal wie als procesbegeleider zal optreden.
- Nodig de teamleden uit en schets kort de context, het doel en de werkwijze van de sessie zodat zij weten wat zij kunnen verwachten.

Voor je begint

- Leg de praatplaat in het midden van een tafel, waar alle spelers omheen kunnen zitten. Tip: leg wit damastpapier op tafel en plak de praatplaat daarop. Laat tijdens het gesprek de antwoorden en overige notities door de deelnemers op het damastpapier schrijven.
- Zet de film voor stap 4 klaar. Het is handig om deze op een groot scherm te tonen. Lukt dat niet, zorg dan dat deelnemers een smartphone bij zich hebben zodat ze het daarop ieder voor zich of in duo's kunnen bekijken.
- Leg de blanco wijkkrant klaar of plak deze op een flipover, zodat je hier steeds de essentie van de gevoerde gesprekken kunt noteren, zodat je aan eind van de bijeenkomst een mooie samenvatting hebt.
- Leg de fotokaarten met de foto's naar boven uitgespreid op tafel, zodat iedere speler bij stap 3 een foto kan uitzoeken. Leg er ook blanco kaarten tussen, voor degenen die geen geschikte foto kunnen vinden en/of liever zelf tekenen.
- Leg de dialoogkaarten klaar met de tekst naar beneden voor stap 5.
- Zorg dat je verder bij de hand hebt:
  - flipover + stiften
  - tape
  - post-its
  - pen en papier
  - timer.

Start (5 min)

- Bespreek de werkwijze en spelregels:
  - Speelduur is ca 2,5 uur. Per vraag staat een indicatie van de bespreektijd vermeld. Wie bewaakt de tijd?
  - Lees elke vraag hardop.
  - Scherp doorvragen is een kwaliteit: Wie is de advocaat van de duivel?
  - Wees nieuwsgierig en luister naar elkaar met het doel de ander te begrijpen. Ga niet in discussie. Je hoeft elkaar niet te overtuigen.
  - Maak aantekeningen in de wijkkrant zodat je na afloop een mooie samenvatting hebt van alles wat besproken is: wie schrijft mee en noteert de antwoorden/uitkomsten?
- Check-in: doe voor je echt begint een rondje: hoe zit iedereen er NU bij? Bijvoorbeeld: ontspannen, onrustig, gehaast, nieuwsgierig, gespannen, ... Houd het kort, geen uitgebreide verhalen. Het hoeft verder niet besproken te worden. Benoemen is voldoende. Alles mag er zijn en het is goed om het van elkaar te weten.

Stap 1: de bewoners (20 min)

Doel: Elkaar (nog) beter leren kennen

- Beantwoord om beurten de vragen op de praatplaat:
  1. Waar mogen we jou 's nachts voor wakker maken?
  2. Waar krijg je energie van?
  3. Waar ben je goed in? (jaaa, die is best spannend. Ga voorbij de bescheidenheid en daag iedereen uit om te benoemen waar hij of zijn goed in is)

Aansluitend benoemen de andere spelers een kwaliteit / sterk punt van degene die aan de beurt is. Je kunt dit doen door de zin te laten uitspreken "Jij bent goed in <wat iemand zelf heeft genoemd> en wat ik ook in jouw waardeer is ...."

- Noteer de energiegevers en kwaliteiten in de wijkkrant.

Stap 2: onze omgeving (20 minuten)

Doel: Alle spelers begrijpen wat het thema 'een positief werkklimaat' inhoudt en bespreken met elkaar hoe zij dit graag zien.

- Bekijk het filmpje over positief werkklimaat (<https://flowweb.nl/positief-werkklimaat/wat-levert-het-op>) en/of de infographic (<https://storage.googleapis.com/flowweb/content/Positief-werkklimaat/Wat-kenmerkt-een-positief-werkklimaat.pdf>) en wissel kort uit:
  - Welke boodschap haal jij hieruit voor jezelf?
  - Welke boodschap haal jij hieruit voor het team?
- Brainstorm vervolgens met elkaar: *Wat vind je belangrijk in onze samenwerking en werksfeer, zodat je goed en prettig je werk kunt doen?*

Laat iedereen om beurten antwoord geven en noteer de kernwoorden op een flipover.

Kijk als iedereen geweest is, of er een rode draad te ontdekken is en onderzoek eventuele verschillen. Je hoeft het niet eens te worden, erkennen van verschillen is ook oké.

- Noteer de essentie in de wijkkrant.

Tip: soms kunnen mensen niet direct benoemen wat ze belangrijk of prettig vinden. Vaak kunnen ze dan wel aangeven wat ze NIET willen. Brainstorm in dat geval eerst over WAT NIET en daarna over WAT WEL.

Stap 3: Onze woonwijk (20 min)

Doel: Uitwisselen hoe de spelers het team en het werkklimaat op dit moment beleven.

De vraag is 'Wat typeert ons huidige werkklimaat?'. Het gaat erom hoe de teamleden het werkklimaat op dit moment beleven. De afbeeldingen op de fotokaarten symboliseren de 'staat' van het team.

- Laat iedereen in stilte een fotokaart kiezen die het beste weergeeft hoe hij/zij het team en werkklimaat op dit moment ervaart.
- Als iedereen een foto heeft gekozen, lichten de deelnemers om beurten hun keuze toe. Hoe symboliseren de foto's de staat van het team en het werkklimaat binnen het team? Wat ziet hij/zij als de kenmerken van het team, zowel positief als negatief?

Tip: het gaat om de persoonlijke beleving. Er is geen goed of fout. Niemand hoeft een ander te overtuigen. Zorg dat iedereen kan uitpraten, naar elkaar luistert en desgewenst oprecht geïnteresseerd doorvraagt. Soms kiezen mensen dezelfde foto vanuit verschillende motivaties en soms worden verschillende foto's gekozen en blijkt het verhaal verrassend overeen te komen. Kortom, blijf weg van aannames en

oordelen, maar wees oprecht nieuwsgierig in dit gesprek. Zo maak je er een open en waardevol gesprek van.

Pauze (5 min)

Stap 4: De bouwinspectie (20 min)

Doel: In kaart brengen van de kwaliteiten en aandachtspunten/uitdagingen van het team met betrekking tot het werkklimaat. Is er sprake van een klimaat waarin iedereen effectief, productief en met plezier kan werken?

- Introductie piramide van Lencioni: bekijk het animatiefilmpje en bespreek kort: Wat roept het filmpje bij eenieder op?
- Met het gesprek over de gekozen fotokaart(en) uit stap 3 in het achterhoofd:
  - Laat het team minimaal 3 punten formuleren waarover ze tevreden zijn en minimaal 3 punten die ze zouden willen verbeteren.
  - Onderzoek de impact van de genoemde sterke en minder sterke punten. Op welke lagen van de piramide hebben deze punten invloed? Op welke manier?
  - Noteer de essentie in de wijkkrant.

Tip: om ervoor te zorgen dat iedereen aan bod komt, kan je iedereen kwaliteiten en verbeterpunten op post-its laten noteren (per post-it 1 punt) en die verzamelen op de flipover. Vervolgens clusteren en prioriteren.

Stap 5: Lastige keuzes (30 min)

Doel: aan de hand van een aantal dilemma's/gewetensvragen onderzoeken hoe er in de dagelijkse praktijk wordt omgegaan met zaken die van belangrijk zijn in een positief werkklimaat.

- Gebruik de dialoogkaarten als handvat voor het gesprek.
Leg de kaarten op zijn kop op tafel en trek er een uit. Geef om beurten antwoord op de vraag of het dilemma. Kies vervolgens een andere kaart en bespreek die. Herhaal dit proces tot de tijd voorbij is.
- Vul waar nodig kwaliteiten, aandachtspunten of groeikansen aan in de wijkkrant.

Tip: er zijn meer kaarten dan in de tijd besproken kunnen worden. Desgewenst kan vooraf een selectie uit de dialoogkaarten worden gemaakt. Bepaal bij deze stap vooraf hoeveel tijd je aan het gesprek wilt besteden.

Stap 6: Het wijkplan (30 min)

Doel: formuleren van eerste acties die gaan bijdragen aan een (nog) beter werkklimaat.

- Noteer een aantal reflectievragen op de flipover:
  1. Wat vond je van het gesprek?
  2. Welke inzichten heb je opgedaan?
  3. Waarin en hoe wil je dat we als team groeien en ons werkklimaat (nog verder) verbeteren?
  4. Wat kan/ga jij doen om daaraan bij te dragen?
  5. Wat heb je nodig van anderen? Van wie?
- Iedere speler neemt een reflectiemoment voor zichzelf en noteert voor zichzelf de antwoorden op de vragen.
- Wissel uit en formuleer de actie(s) die het team of bepaalde teamleden gaan doen. Leg de afspraken vast in de wijkkrant.